

ΠΕΤΡΟΣ Γ. ΤΖΕΦΕΡΗΣ*

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται οι ετήσιες παραγωγές για τα βασικά προϊόντα της μεταλλευτικής/μεταλλουργικής βιομηχανίας που αφορούν τα έτη 2009 και 2010.

Τα στοιχεία αυτά είναι συνδυασμός στοιχείων που προέρχονται α) από τα στατιστικά που τηρεί το Υπ. Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, ΥΠΕΚΑ και β) τα στοιχεία που δημοσιοποιεί ετήσια ο Σύνδεσμος Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (ΣΜΕ).

Το 2009, για πρώτη φορά, μετά από μια μεγάλη περίοδο θετικών ρυθμών ανάπτυξης, ο τομέας παρουσίασε σημαντική κάμψη σε όλα τα μεγέθη, ακολουθώντας την σημαντική πτώση στη ζήτηση αλλά και τις τιμές των πρώτων υλών στους κλάδους της χαλυβουργίας, των κατασκευών, της οικοδομής, του τσιμέντου και του σκυροδέματος. Στα προϊόντα του κλάδου υπήρξε πτώση παραγωγής και αξίας πωλήσεων που κυμάνθηκε από 20-30% και σε ορισμένες περιπτώσεις 50% και πλέον, κάτω από τα αποτελέσματα του 2008.

Το 2010, ήταν επίσης μια αρνητική χρονιά, με την

ύφεση να συνεχίζεται και να ενισχύεται από τα σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και χρηματοδότησης της οικονομίας καθώς και την απουσία επενδυτικών πρωτοβουλιών που θα οδηγούσαν στην εγχώρια ανάπτυξη. Αναλυτικότερα, είχαμε περαιτέρω πτώση κατά 20% στην παραγωγή αδρανών δομικών υλικών και σημαντική πτώση στην παραγωγή γύψου, πυριτικού και ποζολάνης (ιστορικό χαμηλό δεκαετίας περίπου 500 χιλ. tn) λόγω συρρίκνωσης της εγχώριας οικοδομικής και κατασκευαστικής δραστηριότητας, η οποία ξεπέρασε σε πτώση το 40% σύμφωνα με τα στατιστικά του 2010. Ανάλογα επλήγησαν και τα προϊόντα της κεραμικής βιομηχανίας, τα προϊόντα τσιμέντου/σκυροδέματος, τα προϊόντα της ατταπουλγίτικης αργίλου ενώ η ελαφρόπετρα διατηρήθηκε στα χαμηλά επίπεδα του 2009 (παραγωγή λιγότερη από 500 χιλ. tn).

Εντούτοις, τα βιομηχανικά ορυκτά, τομέας κατεξοχήν εξαγωγικός, τα οποία είχαν μία σοβαρή κάμψη το 2009, επανέκαμψαν σε σημαντικό βαθμό στα προηγούμενα επίπεδα, κυρίως χάρη στην βελτίωση που παρουσίασαν οι διεθνείς αγορές πρώτων υλών: 40% αύξηση στην παραγωγή μπεντονίτη, 60% στην παραγωγή χουντίτη (αργό προϊόν), σημαντική αύξηση στα χαλαζιακά προϊόντα ενώ για πρώτη φορά κατα-

* Διδάκτωρ ΕΜΠ, Δ/νση Λατομείων Μαρμάρων
και Αδρανών Υλικών ΥΠΕΚΑ
E mail: tzeferisp@eka.ypeka.gr, <http://www.oryktosploutos.net/>

γράφτηκε έστω και υποτυπώδης (300 tn) παραγωγή ζεολίθου από το κοίτασμα στα Πετρωτά Εβρου που είναι γνωστό ότι είναι από τα πλουσιότερα παγκοσμίως. Η παραγωγή σε αδιόγκωτο περλίτη επανήλθε στο επίπεδο των 800 χιλ. tn, με εμφανή όμως τα σημεία της κρίσης που αφορά κυρίως την χρήση του ως οικοδομικό υλικό (περίπου 65% στο σύνολο των τελικών χρήσεων) ενώ το υπόλοιπο 30-40% που διοχετεύεται σε μη οικοδομικές εφαρμογές (γεωργικές, μονώσεις, χυτήρια, διήθηση κλπ) δεν αντιμετωπίστηκε πρόβλημα. Οι ποζολάνες ειδικών χρήσεων (πχ. για ειδικά δομικά κονιάματα, πληρωτικά υλικά κλπ) παρουσίασαν σημαντικότερη αύξηση παρά τις υψηλές τους τιμές προσεγγίζοντας τους 80 χιλ. tn.

Επίσης, ενθαρρυντική ήταν η μικρής κλίμακας εξορυκτική δραστηριότητα στο ορυκτό διατομή (1500 tn για ερευνητικούς σκοπούς) από την περιοχή Σαρανταπόρου-Ελασσόνας, ενός ορυκτού που όλες οι εργαστηριακές δοκιμές καταδεικνύουν ότι πρόκειται για ένα εξαιρετικά υλικό τόσο για τις απορροφητικές όσο και τις ιδιότητες του ως δομικό ελαφροβαρές υλικό.

Βελτίωση είχαμε επίσης, εντός του 2010, στα αποτελέσματα των βασικών μεταλλουργιών παραγωγής πρωτόχυτων Al και Ni οι οποίες αύξησαν σημαντικά την παραγωγή τους και την εξαγωγική τους δραστηριότητα σε όλα τα επιμέρους προϊόντα. Η παραγωγή Al προσέγγισε τους 140 χιλ tn απορροφώντας το 80% της ελληνικής παραγωγής βωξίτη και επιτυγχάνοντας κερδοφόρα χρήση (30 εκατ. € κέρδη προ φόρων). Εντός του έτους 2010 είχαμε αύξηση του ποσοστού των εξαγωγών στο σύνολο των πωλήσεων των προϊόντων αλουμινίου από την ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ Α.Ε. κατά 10% (από 45% το 2009 σε 55% των πωλήσεων για το 2010). Για το νικέλιο (Ni), όπου το 2009, η παραγωγική συρρίκνωση έφθασε στο ιστορικό χαμηλό επίπεδο των 8269 tn, είχαμε σοβαρή επανάκαμψη της τάξης του 40% (περίπου 14.000 tn για το 2010) κυρίως λόγω αύξησης της ζήτησης σε ανοξείδωτο χάλυβα αλλά και της επαναλειτουργίας όλων των ηλεκτροκαμίνων του εργοστασίου. Ανάλογη ήταν η αύξηση στην παραγωγή σιδηρονικελιούχων μεταλλευμάτων (30% περίπου) ενώ η εγχώρια παραγωγή βωξίτη διατηρήθηκε στα επίπεδα του 2009 (περίπου 2 εκατ. tn), οφειλόμενη σε άλλους λόγους (καθυστέρηση αδειοδοτήσεων, αποφάσεις ΣτΕ κλπ).

Η παραγωγή σε μικτά θειούχα μεταλλεύματα διατηρήθηκε επίσης στα προηγούμενα επίπεδα ενώ τα προϊόντα εμπλουτισμού (θειούχος μόλυβδος και θειούχος ψευδάργυρος) που εξήχθησαν στο σύνολό τους ξεπέρασαν σε αξία τα 38 εκατ. €. Σημαντική ήταν η ανάκαμψη στα μαγνησιακά καθετοποιημένα προϊόντα του λευκόλιθου (πάνω από 18% σε δίπτυρη και καυ-

στική μαγνησία, πυρίμαχες μάζες) και ενθαρρυντική η διατήρηση (με μικρή κάμψη) στα επίπεδα του 2009 της παραγωγικής δραστηριότητας των αστρίων, ολιβινίτη, αμφιβολίτη και των προϊόντων ανθρακικού ασβεστίου.

Η παραγωγή Ναξίας σμύριδας μειώθηκε σε 7.000 (κατά 10% περίπου) σε μια προσπάθεια ελέγχου του *αποθέματος ύψους 140 χιλ. tn που διατηρείται στην υπαίθρια αποθήκη σμύριδας στη Νάξο και για το οποίο δυστυχώς οι προσπάθειες διοχέτευσής του στην αγορά, είτε ως έχει είτε μετά από επεξεργασία, δεν έχουν ευοδωθεί ακόμη.

Η εγχώρια παραγωγή ενεργειακών ορυκτών (λιγνίτη) μειώθηκε κατά 10% περίπου κυρίως λόγω μείωσης της παραγωγής του Λιγνιτικού Κέντρου Δυτικής Μακεδονίας ενώ η συμμετοχή του λιγνίτη στο ενεργειακό μίγμα που αφορά το διασυνδεδεμένο σύστημα της Χώρας επανήλθε στα επίπεδα του 2008 (58.8%).

Σημαντική είναι και η αύξηση παραγωγής σε αργό πετρέλαιο (κατά 30% περίπου) σε σχέση με το 2009, κυρίως λόγω επανέναρξης λειτουργίας της παραγωγικής γεώτρησης στο κοίτασμα Βόρειος Πρίνος.

Επίσης, παρά την μεγάλη υποχώρηση της οικοδομικής δραστηριότητας και τις σοβαρές επιπτώσεις στην δραστηριότητα του κλάδου των προϊόντων μαρμάρου αλλά και διακοσμητικών πετρωμάτων, την τελευταία διετία, ο τομέας κατάφερε να διατηρήσει και να βελτιώσει (κατά 10% περίπου) τις θέσεις του 2009. Το 2010, η παραγωγή στο σύνολο των μαρμαρικών προϊόντων (ογκομάρμαρα, ξοφάρια, λατύπες κλπ) ξεπέρασε το 1 εκατ. tn ενώ οι ελληνικές εξαγωγές του τομέα μαρμάρων έφτασαν συνολικά τα 150 εκατ. €.

Σημαντική ήταν για το 2010, και η παρέμβαση της Πολιτείας η οποία ξεκίνησε (μετά από 27 χρόνια!) την αναμόρφωση του ΚΜΛΕ, κατήρτισε το σχέδιο νόμου για την βιοποικιλότητα που αφορά άμεσα την εξορυκτική δραστηριότητα ενώ, στον τομέα των υδρογονανθράκων προετοιμάστηκε και τέθηκε σε διαβούλευση το νομοσχέδιο για την ίδρυση Εθνικού Φορέα Υδρογονανθράκων. Όλες οι παραπάνω πρωτοβουλίες, όπως και το θέμα της ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας για τις πρώτες ύλες (RMI), προωθήθηκαν ή ολοκληρώθηκαν σε μεγάλο βαθμό εντός του 2011.

Εντούτοις, πολλά διαχρονικά αιτήματα παραμένουν και κυρίως η θεσμοθέτηση ενός αδειοδοτικού πλαισίου, απλού, σταθερού και προβλέψιμου κατά το δυνατόν, στα πρότυπα υπηρεσιών μίας στάσης, που θα εμπνέει εμπιστοσύνη στους επενδυτές και θα εξασφαλίζει την πρόσβαση στα κοιτάσματα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της εξορυκτικής δραστηριότητας αλλά και τις τομεακές πολιτικές ανάπτυξης άλλων δραστηριοτήτων.

Για το 2011, ήδη έχει επιβεβαιωθεί η τάση να συρρικνώνεται η εγχώρια αγορά κυρίως στα κατεξοχήν δομικά προϊόντα (αδρανή, τσιμέντο, κεραμικά κλπ) και να ενδυναμώνεται ο εξαγωγικός τομέας των προ-

ϊόντων που διοχετεύονται στην διεθνή αγορά (βιομηχανικά ορυκτά, αλουμίνιο, νικέλιο, κλπ) όπου η ζήτηση αλλά και οι τιμές έχουν επανακάμψει σε μεγάλο βαθμό στα προ κρίσης επίπεδα.

ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
Παραγωγή Ατομικών/Μεταλλευτικών/Μεταλλουργικών Προϊόντων

ΠΑΡΑΓΩΓΗ	Ποσότητα σε τόνους (Metric tons) εκτός αν αναφέρεται διαφορετικά	
	2009	2010
Βωξίτης	1.935.000	1.993.826
Αλουμίνιο, πρωτόχυτο (παραγωγή χυτηρίου)	134.737 ¹	139.824 ¹
Αλουμίνα Al ₂ O ₃ (άνυδρη)	718.797	661.882 ²
Αλουμίνα Al ₂ O ₃ (ένυδρη)	795.500	785.100
Μεικτά θειούχα μεταλλεύματα (ξηροί tn)	225.054	230.134 ³
Θειούχος Μόλυβδος, PbS (συμπύκνωμα, ξηροί tn)	17.027	17.674
Θειούχος Ψευδάργυρος, ZnS (συμπύκνωμα, ξηροί tn)	34.255	40.592
Θειούχος σίδηρος, FeS ₂ (συμπύκνωμα, ξηροί tn)	116.706	0
Σιδηρονικελιούχο μέταλλευμα (λατερίτης)	1.400.000	1.902.976
Κράμα σιδηρονικελίου (FeNi)	42.423	69.596
Νικέλιο στο κράμα σιδηρονικελίου	8.269	13.956
Σκουριά (χονδρομερές παραπροϊόν)	62.022	57.156 ⁴
Σκουριά (τριμμένο παραπροϊόν, -5 mm)	52.696	59.500
Λευκόλιθος/Μαγνησίτης	250.234	513.487
Δίπτυρη Μαγνησία	22.370	31.594
Καυστική Μαγνησία	55.545	61.628
Πυρίμαχες μάζες	31.634	36.031
Μπεντονίτης (πρωτογενές υλικό)	844.804 ⁵	1.384.118 ⁵
Ατταπουλγίτικη Αργίλος ⁶	81.382 ⁶	39.012 ⁶
Χουντίτης/Υδρομαγνησίτης	10.652	16.350
Ποζολάνη	830.000	550.000
Ποζολάνες ειδικών χρήσεων	21.532 ⁷	79.600 ⁷
Καολίνης	0	1.045
Περλίτης (πρωτογενές υλικό)	862.935 ⁸	790.100 ⁸
Περλίτης (κατεργασμένος)	398.451 ⁹	440.000 ⁹
Κίσσηρις (ελαφρόπετρα)	381.000	412.700
Διοξειδίο του πυριτίου (Πυριτικό)	37.905	5.742
Γύψος και ανυδρίτης	730.000 ¹⁰	574.768 ¹⁰
Ολιβινίτης (πρωτογενές)	48.050	35.300
Αμφιβολίτης	25.902	23.453
Ανθρακικό ασβέστιο (άμορφο και κρυσταλλικό)	580.000 ¹¹	450.000 ¹¹
Αστριοί	28.617 ¹²	17.380 ¹²
Χαλαζίας και χαλαζίτης	10.909	30.794
Διοξειδίο του άνθρακα (CO ₂) [υγρό]	8.000	9.980
Ζεόλιθος	NA	200
Λιγνίτης	61.800.000	56.366.202
Αργό Πετρέλαιο (σε βαρέλια)	628.278	894.002
Φυσικό Αέριο (σε Nm ³) ¹³	11.123.714	6.124.844
Αλάτι (μη ορυκτό, δι' εξατμίσεως)	189.000	164.765

Ασβεστολιθικά Αδρανή	65.000.000*	50.000.000*
Μάρμαρα (σε κυβ. μέτρα)	255.516	268.033
Ξοφάρια (όγκοι ακανόνιστου σχήματος)	254.491	358.963
Μαρμαρικά παραπροϊόντα (λατύπες)	761.933	598.111
Σμύριδα	8.000	7.000
<i>NA: δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία * : στοιχείο κατ'εκτίμηση</i>		(πηγή: ΥΠΕΚΑ, ΣΜΕ)

¹ Προϊόν ηλεκτρόλυσης; 129.774 tn (για το 2009) και 136.765 tn (για το 2010)

² Πτώση σε σχέση με το 2009 λόγω παράλληλης αύξησης πωλήσεων της ένυδρης αλουμίνας σε 119.520 tn εντός του 2010

³ Περιεχ. : Pb: 12.231 tn, Zn: 20.458 tn, Fe: 54.161 tn, Ag: 36.859 Kg, Au: 1.202 Kg

⁴ 20,05%Ni Λαρκο ΓΜΜΑΕ

⁵ Μπεντονίτης: S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε, ΜΠΕΝΤΟΜΑΙΝ Α.Ε., Sud Chiemie Hellas, Ελ. Μεταλλευτική ΕΠΕ, Μαυρογιάννης.

⁶ Ατταπουλγίτης/παλυγκοσκίτης και σμεκτίτης/σαπωνίτης

⁷ Ποζολάνες ειδικών χρήσεων: κονιάματα, πληρωτικά,

κλπ. από ΚΥΒΟΣ ΑΕ και ΕΛΛ.ΠΟΖΟΛΑΝΕΣ ΑΕ

⁸ Περλίτης: S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε, ΕΕΚΟΜ ΑΕ, ΠΕΡΛΙΤΕΣ ΑΠΑΙΟΥ ΑΕ, ΜΗΛΟΠΙΑΝ ΑΕ.

⁹ S&B Βιομηχανικά Ορυκτά Α.Ε

¹⁰ Γύψος: ΙΝΤΕΡΜΠΙΕΤΟΝ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ ΑΕ, ΛΑΒΑ ΑΕ, ΒΡΒ ΕΛΛΑΣ ΑΒΕΕ, ΚΝΑΟΥΦ ΑΕ

¹¹ Προϊόντα ανθρακικού ασβεστίου άμορφο και κρυσταλ. (κονιάματα δόμησης, πληρωτικά, μαρμαρόσκη, στόκος, marmoline, alfamix, iokal, iokalit κλπ)

¹² Αστριοι: ΜΕΒΙΟΡ ΑΕ

¹³ Κανονικό κυβικό μέτρο (Nm³) δηλαδή ένα κυβικό μέτρο αερίου σε κανονικές συνθήκες θερμοκρασίας και πίεσης.